

Resum

Títol: Els territoris del negoci elèctric: el model de Pearson i la seva aplicació a Sao paulo, México D.F., Rio de janeiro i Barcelona

Autor: Berenguer Gangolells Alseda

Tutor: Francesc Magrinyà Torner

L'etapa d'introducció de l'electricitat a les ciutats, entre finals del segle XIX i principis del segle XX, està directament relacionada al sorgiment d'una nova tecnologia i als seus primers avenços, així com a una sèrie d'enginyers i capitalistes que van veure tant les possibilitats de desenvolupament que oferia com el gran negoci que s'hi amagava darrera.

Frederick Stark Pearson (1861-1915), va ser un dels actors clau en aquesta etapa, un enginyer estatunidenc que dominava els coneixements tècnics relacionats amb l'última tecnologia elèctrica i les altes finances, i els combinava a la perfecció. Aquests coneixements i l'absoluta confiança en el progrés que aportava l'electricitat el van portar a fundar grans monopolis elèctrics basats en la hidroelectricitat per tot el continent americà i finalment a Barcelona, recolzat pels principals capitalistes del Canadà.

La literatura al respecte de les empreses que va promoure és força extensa (només de les que avui en dia encara estan en servei), però bàsicament tracta els aspectes econòmics o socials que s'en van derivar. La visió espacial i restística no està estudiada, ni s'ha fet un resseguiment de la seva trajectoria, bàsic per entendre com va actuar en cada cas.

Pearson va desenvolupar un model d'implantació de xarxes elèctriques en clau de monopoli sobre el territori. El més evolucionat el va aplicar a Barcelona el 1911, fundant la Barcelona Traction, Light and Power Company, també coneguda com La Canadencia. Després d'un primer període on va aprendre tots els principals aspectes dels diferents actors del negoci elèctric, va llançar-se a construir grans aprofitaments hidroelèctrics per electrificar les ciutats de Sao Paulo (1899), Ciutat de Mèxic (1902) i Rio de Janeiro (1904), on va veure les dificultats de considerar únicament la ciutat com a client. Posteriorment va passar a cobrir grans territoris amb infraestructures ferroviàries i d'irrigació. I finalment a Barcelona va lligar els coneixements d'alta generació hidroelèctrica amb els de xarxes territorials, entent que el negoci elèctric era d'abast territorial, i no urbà.

En totes les empreses elèctriques va lligar-hi el negoci dels tramvies elèctrics, amb la finalitat d'introduir i controlar un gran consumidor i usuari de la seva pròpia xarxa elèctrica. De la mateixa manera, a Barcelona va intentar lligar el negoci urbanístic a l'elèctric, amb el projecte d'urbanització de Collserola gràcies al ferrocarril elèctric del Vallès que va construir. Però la seva sobtada mort en l'enfonsament del Lusitània va truncar el projecte.